A TÖRVÉNYSZÉK ÍTÉLETE (fellebbezési tanács)

2014. július 10.*

„Fellebbezés — Közszolgálat — Tisztviselők — Szerződésen kívüli felelősség — Az elhunyt tisztviselő hozzátartozóinak személyes kára — A tisztviselőnek a halála előtt okozott kár — A Törvényszék és a Közszolgálati Törvényszék hatásköre — A kártérítési kérelem és az e kérelmet elutasító határozat ellen benyújtott panasz összhangjának szabálya”

A T-401/11. P. sz. ügyben,

Livio Missir Mamachi di Lusignano (lakóhelye: Kerkhove Avelgem [Belgium]) saját nevében és a fia, Alessandro Missir Mamachi di Lusignano, az Európai Bizottság volt tisztviselője jogutódjainak képviseletében eljárva (képviselik: kezdetben F. Di Gianni, R. Antonini, G. Coppo és A. Scalini, később F. Di Gianni, G. Coppo és A. Scalini ügyvédek)

fellebbezőnek,

a másik fél az eljárásban:

az **Európai Bizottság** (képviselik: D. Martin, B. Eggers és L. Pignataro-Nolin, meghatalmazotti minőségben)

alperes az elsőfokú eljárásban,

az Európai Unió Közszolgálati Törvényszéke (első tanács) F-50/09. sz., Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ügyben 2011. május 12-én hozott ítélete (az EBHT-ban még nem tették közzé) ellen benyújtott és ezen ítélet hatályon kívül helyezése iránti fellebbezése tárgyában,

A TÖRVÉNYSZÉK (fellebbezési tanács),

tagjai: M. Jaeger elnök, N. J. Forwood (előadó) és S. Papasavvas bírák,

hivatalvezető: B. Pastor hivatalvezető-helyettes,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2013. december 12-i tárgyalásra,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az Európai Unió Bírósága alapokmánya I. mellékletének 9. cikke alapján benyújtott fellebbezésében a fellebbező, Livio Missir Mamachi di Lusignano az Európai Unió Közszolgálati Törvényszéke (első tanács) F-50/09. sz., Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ügyben 2011. május 12-én hozott

* Az eljárás nyelve: olasz.

ítéletének (az EBHT-ban még nem tették közzé; a továbbiakban: megtámadott ítélet) hatályon kívül helyezését kéri, amelyben a Közszolgálati Törvényszék elutasította egyrészt a 2009. február 3-i azon határozat megsemmisítése iránti keresetét, amelyben az Európai Közösségek Bizottsága elutasította a fia és a menye 2006. szeptember 18-i Rabatban (Marokkó) történt megöléséből eredő vagyoni és nem vagyoni kár megtérítése iránti kérelmét, másrészt a Bizottság arra való kötelezése iránti keresetét, hogy különböző összegeket fizessen számára és a fia jogutódjai számára az ezen emberölésekből eredő vagyoni és nem vagyoni kár megtérítéseként.

A jogvita alapját képező tényállás

2 A jogvita alapjául szolgáló tényállást a megtámadott ítélet 16–34. pontja a következőképpen ismerteti:

„16 A Bizottság szolgálatába 1993. november 1-jén tisztviselőként belépő Alessandro Missir Mamachi di Lusignano 1995-ben kötött házasságot Ariane Lagasse de Lochttal. A házaspárnak 1996 és 2002 között négy gyermeke született.

[…]

18 2006. augusztus 28-tól Alessandro Missir Mamachi di Lusignanót a Bizottság rabati képviseletére osztották be politikai és diplomáciai tanácsadóként. Az áthelyezése előtt jelezte, hogy házastársa és gyermekei elkísérik ezen alkalmazási helyre. […]

19 A Missir Mamachi di Lusignano család 2006. augusztus 28. és 31. között szállodában, szeptember 1-jétől pedig ideiglenesen a Bizottság képviselete által bérelt […] bútorozott házban lakott.

20 2006. szeptember 7-ről 18-ára virradó éjszaka fél egy körül betörő hatolt be a házba az egyik oldalsó homlokzat földszinti ablakának rácsai között bebújva. A betörő első emeleti szülői hálószobában való jelenlététől hirtelen felébredve Alessandro Missir Mamachi di Lusignano tetten érte a helyiséget éppen átkutató behatolót. A gonosztevő ekkor több késszúrást ejtett a tisztviselőn, majd a földön hagyta. A. Missir Mamachi di Lusignano házastársát, aki szintén felébredt, hátba szúrta, ő feltehetően rövid időn belül belehalt sérüléseibe. A behatoló, miután megkötözte a családapát, és betömte annak száját, lezuhanyozott, majd a súlyosan sérült tisztviselőt a hitelkártyája jelszavának közlésére kényszerítette. A tisztviselő végül belehalt sérüléseibe. Az elkövető a gyermekeket nem bántotta. Körülbelül hajnal négy órakor a Missir Mamachi di Lusignano család gépkocsijával hagyta el a helyszínt, és több tárgyat, többek között egy televíziókészüléket is magával vitt.

21 2006. szeptember 9-én a marokkói rendőrség letartóztatta Karim Zimachot. Az előzetes kihallgatásán ez utóbbi elismerte, hogy a szeptember 17-ről 18-ra virradó éjszakán ő ölte meg a Missir Mamachi di Lusignano házaspárt. A rabati Cour d'appel elsőfokú büntető tanácsa 2007. február 20-i ítéletével – amelyet fellebbezési eljárásban ugyanezen bíróság fellebbviteli büntető tanácsa 2007. június 18-i ítéletével helybenhagyott – bűnösnek mondta ki Karim Zimachot e cselekmények elkövetésében, és halálbüntetést szabott ki rá. Meg kell jegyezni, hogy 1993 óta – ekkor került sor az utolsó marokkói kivégzésre – ezen állam hatóságai nem hajtják végre e büntetési nemet.

22 A Bizottság polgári jogi igénnyel lépett fel a marokkói büntetőbíróságon. A rabati Cour d'appel első fokú büntetőtanácsa a fent említett ítéletében a Bizottság polgári jogi igényét elfogadhatónak nyilvánította, és arra kötelezte Karim Zimachot, hogy jelképesen egy dirhamot fizessen meg az Európai Uniónak.

23 A négy Missir Mamachi di Lusignano gyermeket a szüleik tragikus halálát követően a kraainemi (Belgium) békebíróság 2006. november 24-i végzésében a nagyszüleik (az egyikük a felperes) gyámsága alá helyezte.

24 2006. október 1-je és december 31. között a Bizottság teljesítette a[z Európai Közösségek tisztviselőinek] személyzeti szabályzat[a] 70. cikke első bekezdése szerinti kifizetéseket.

25 A Bizottság továbbá a személyzeti szabályzat 73. cikke szerinti egyösszegű elhalálozási juttatás címén 414 308,90 eurót, valamint a személyzeti szabályzat X. mellékletének 25. cikke alapján a házastárs halála miatt 76 628,40 eurót fizetett az elhunyt tisztviselő gyermekeinek, az örökösöknek.

26 Ezenkívül a Bizottság 2007. január j-jétől a négy gyerek számára a személyzeti szabályzat 80. cikke szerinti árvasági nyugdíjat és a személyzeti szabályzat VII. mellékletben foglalt iskoláztatási támogatást állapított meg.

27 Egyébiránt a Bizottság az elhunyt tisztviselőt 2005. szeptember 1-jére visszamenőleges hatállyal az A*11 besorolási fokozat első fizetési fokozatába posztumusz előléptette. Ezen előléptetést figyelembe vették az árvasági nyugdíj és az egyösszegű elhalálozási juttatás számításakor.

28

Ezenfelül a Bizottság a személyzeti szabályzat 76. cikke alapján hozott 2007. május 14-i határozatában minden gyermeknek 19 éves koráig az eltartott gyermek után nyújtott támogatás összegével megegyező rendkívüli havi segélyt állapított meg szociális okokból.

[…]

30 A Bizottság elnökének címzett 2008. február 25-i levelében a felperes – miután megköszönte a [kettős emberölés áldozatainak tiszteletére tartott] 2007. szeptember 18-i megemlékezést – először is egyet nem értésének adott hangot a négy unokájának fizetett összegekkel kapcsolatban, és elégedetlenségét fejezte ki amiatt, hogy a Bizottság nem járult hozzá nevelő vagy gondozó állandó alkalmazásához, amely a felperes szerint a gyermekek és a nagyszüleik korára tekintettel nélkülözhetetlenné vált. Ezt követően a felperes azt a kérdést tette fel, hogy a Bizottság kezdeményezett-e már tárgyalásokat Marokkóval annak érdekében, hogy ez utóbbi a marokkói igazságszolgáltatás által az Európai Unió számára megítélt jelképes egy dirhamot meghaladó megfelelő kártérítést fizessen. Végül a felperes felhívta a Bizottság elnökének a figyelmét B. Ferrero-Waldner külkapcsolatokért felelős biztos által a P.-M. Coûteaux európai parlamenti képviselő a »Külkapcsolatok [f]őigazgatóság marokkói alkalmazottjának megölés[ére]« vonatkozó írásbeli kérdésére (2007. június 25-i, P-3367/07. sz. írásbeli kérdés, HL C 45., 2008. február 16., 179. o.) 2007. augusztus 6-án adott válaszra (a továbbiakban: 2007. augusztus 6-i írásbeli válasz). A felperes szerint a kettős emberölés előtt nem tették meg a megfelelő, rendszerint a Bizottság által biztosított és a külkapcsolatokért felelős biztos válaszában hivatkozott biztonsági intézkedéseket. A Bizottságot következésképpen súlyos gondatlanságból kifolyólag felelősség terheli, ami igazolja a legalább azon – 26 évnek megfelelő – illetménnyel megegyező kártérítés kiskorú gyermekeknek való fizetését, amelyben a megölt tisztviselő a nyugdíjba vonulása feltételezett időpontjáig, azaz 2032-ig részesült volna.

31 2008. június 11-i levelében S. Kallas, a Bizottság személyzeti ügyekért felelős alelnöke válaszolt a felperesnek. E levélben S. Kallas hangsúlyozta, hogy nem állapítható meg a marokkói hatóságok gondatlan vagy vétkes magatartása, és nem teljesülnek a kártérítésben való részesülés érdekében Marokkóval folytatandó diplomáciai tárgyalások kezdeményezésének feltételei. Jelezte, hogy a Bizottság által a személyzeti állomány védelme érdekében tett intézkedések megfeleltek a rabati képviseletre vonatkozó biztonsági követelményeknek, és nem lehet helyt adni a felperes által a

2008. február 25-i levélben e jogcímen előterjesztett kártérítési kérelemnek. Kifejtette, hogy a Bizottság által már teljesített kifizetéseket (egyösszegű elhalálozási juttatás és balesetbiztosítás címén 490 937,30 euró, árvasági nyugdíj és iskoláztatási támogatás címén havi 4 376,82 euró, eltartott gyermekek utáni támogatásként – beleértve az adókedvezményt – havi 2 287,19 euró, és rendkívüli segélyként, azaz az eltartott gyermek után gyermekenként járó kiegészítő támogatásként havi 1 332,76 euró) helyesen számították ki.

32 Ugyanezen 2008. június 11-i levélben azonban a biztos arról tájékoztatta a felperest, hogy az eset különösen tragikus körülményeire tekintettel a Bizottság további intézkedés megtételéről döntött, és a személyzeti szabályzat 76. cikkének alapján kivételesen megemelte a fizetett összegeket. A 2008. július 4-i határozattal e jogcímen így mind a négy unoka 2008. augusztus 1-jétől 19 éves koráig az eltartott gyermekek után járó támogatás kétszeresének megfelelő havi összegben részesül. Figyelemmel e határozatra a Bizottság által az elhunyt tisztviselő gyermekeinek fizetett havi összeg több mint 9800 eurót (2009 februárjában 9862 euró) tesz ki.

33 2008. szeptember 10-i levelével a felperes a személyzeti szabályzat 90. cikkének (2) bekezdése alapján panaszt terjesztett elő a 2008. június 11-i levéllel szemben. E panaszban azt állította, hogy a Bizottságot vétkességen alapuló felelősség terheli a személyi állománya védelmére vonatkozó kötelezettsége elmulasztásáért. Azt is előadta, hogy a Bizottságot objektív felelősség is terheli jogszerű aktussal okozott kárért. Végül másodlagosan hivatkozott a személyzeti szabályzat 24. cikkére, amelynek értelmében a Közösségek egyetemlegesen megtérítik a valamely tisztviselőjüknek harmadik személy által okozott kárt.

34 2009. február 3-i határozatában a kinevezésre jogosult hatóság elutasította a panaszt.”

A Közszolgálati Törvényszék előtti eljárás és a megtámadott ítélet

3 E körülmények között nyújtotta be a fellebbező 2009. május 12-én mind saját nevében, mind pedig Alessandro Missir Mamachi di Lusignano örököseinek törvényes képviselője minőségében eljárva keresetét a Közszolgálati Törvényszékhez, amelyben azt kérte a Közszolgálati Törvényszéktől, hogy:

– semmisítse meg a kinevezésre jogosult hatóság 2009. február 3-i határozatát;

– kötelezze a Bizottságot arra, hogy Alessandro Missir Mamachi di Lusignano jogutódjainak fizesse meg a következő összegeket:

  – az okozott vagyoni kár megtérítése jogcímén 2 552 837,96 euró, utólagosan 3 975 329 euróra kiigazított összeget, amely a megölt tisztviselő 26 évi díjazásának felel meg, és amely figyelembe veszi az elhunyt személy előmeneteli kilátásait;

  – az áldozatnak a halála előtt okozott nem vagyoni kár megtérítése jogcímén 250 000 eurót;

  – 1 276 512 eurót az abból eredő nem vagyoni kár megtérítése jogcímén, hogy a jogutódok a tragikus emberölés tanúi voltak;

– kötelezze a Bizottságot 212 752 euró megfizetésére a fellebbezőnek mint az áldozat édesapjának okozott nem vagyoni kár megtérítése jogcímén;

– kötelezze a Bizottságot az „időközben keletkezett kompenzációs és késedelmi kamatok” megfizetésére;

– a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.

4 A Bizottság első fokon a kereset elutasítását kérte.

5 A megtámadott ítéletben a Közszolgálati Törvényszék mint megalapozatlant elutasította a keresetet, ugyanakkor a Bizottságot kötelezte az összes költség viselésére.

6 A Közszolgálati Törvényszék legelőször is a megtámadott ítélet 71. és 72. pontjában a Törvényszék T-90/95. sz., Gill kontra Bizottság ügyben 1997. december 18-án hozott ítéletének 45. pontjára (EBHT-KSZ 1997., I-A-471. o. és II-1231. o.) hivatkozva úgy ítélte meg, hogy a felperes által előterjesztett megsemmisítésre irányuló kereseti kérelmek nem értékelhetők önállóan, a kártérítésre irányuló kereseti kérelmektől függetlenül, és így a keresetet úgy kell vizsgálni, mint amelynek egyetlen célja azon kár megtérítése, amelyet a felperesnek, az elhunyt tisztviselőnek és gyermekeinek a Bizottság magatartása okozott. Ezen értékelést a jelen fellebbezés keretében nem vitatták.

7 A fellebbezőnek a nem vagyoni károk megtérítésére irányuló kereseti kérelmeivel szemben a Bizottság többek között két elfogadhatatlansági kifogást hozott fel, egyfelől arra irányulóan, hogy a 2008. február 25-i kártérítési kérelem nem tartalmazott a nem vagyoni kár megtérítésére irányuló semmilyen kérelmet, másfelől pedig arra irányulóan, hogy a 2008. szeptember 10-i panasz sem tartalmazott a fellebbezőt személyében ért nem vagyoni kár megtérítésére irányuló kérelmet; a Közszolgálati Törvényszék ezen kifogásokra a megtámadott ítélet 82–91. pontjában a következőképpen válaszolt:

„82 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a[z Európai Közösségek tisztviselőinek] személyzeti szabályzat[a] 90. és 91. cikke szerinti jogorvoslati rendszerben, amennyiben a kereset szigorúan kártérítésre irányul – abban az értelemben, hogy nem tartalmaz valamely meghatározott aktus megsemmisítése iránti kérelmet, hanem kizárólag olyan kötelezettségszegésekkel vagy mulasztásokkal okozott állítólagos károk megtérítésére irányul, amelyek joghatás hiányában nem minősülhetnek sérelmet okozó aktusoknak –, a közigazgatási eljárásnak a kereset későbbi elfogadhatatlanságának terhe mellett feltétlenül az érdekelt olyan kérelmével kell megindulnia, amely felhívja a kinevezésre jogosult hatóságot az állítólagos károk megtérítésére, majd – adott esetben – a kérelmet elutasító határozat elleni panasz benyújtásával kell folytatódnia (lásd többek között [a Törvényszék] T-44. sz., Saby kontra Bizottság ügyben 1995. július 13-án hozott ítéletének [EBHT-KSZ 1995., I-A-175. o. és II-541. o.] 31. pontját).

83 Egyébiránt az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az uniós bíróság elé terjesztett kereseti kérelemnek ugyanarra a tárgyra kell vonatkoznia, mint amely a panaszban szerepelt, és ugyanazon az indokon alapuló kifogásokat kell tartalmaznia, mint a panasznak, mivel e kifogásokat a bírósági eljárásban ki lehet fejteni olyan jogalapok és érvek bemutatásával, amelyek a panaszban ugyan nem szerepelnek, ahhoz azonban szorosan kapcsolódnak (lásd például a Bíróság C-62/01. P. sz., Campogrande kontra Bizottság ügyben 2002. április 23-án hozott ítéletének [EBHT 2002., I-3793. o.] 34. pontját).

84 A Közszolgálati Törvényszék a közelmúltban megállapította, hogy az »indok« fogalmát kiterjesztően kell értelmezni (a Közszolgálati Törvényszék F-45/07. sz., Mandt kontra Parlament ügyben 2010. július 1-jén hozott ítéletének [az EBHT-ban még nem tették közzé] 119. pontja). Ezen ítélkezési gyakorlati útmutatást a Közszolgálati Törvényszék ugyan a megsemmisítési eljárással kapcsolatban nyújtotta, ez azonban nem zárja ki, hogy az a kártérítési keresetekre is alkalmazható legyen az utóbbi különleges jellemzőinek tiszteletben tartása mellett. Márpedig szigorúan a kártérítés területén az »indok« fogalma nem az előző pontban idézett ítélkezési gyakorlat értelmében vett »kifogásra« való hivatkozásként, hanem az érintett tisztviselő által a kártérítési kérelemben felhozott »kárként« határozható meg. E károk határozzák meg a tisztviselő által kért kártérítés tárgyát, és következésképpen azon kérelem tárgyát, amelyről az adminisztrációnak határoznia kell.

85 Az előző három pontban kifejtett megfontolásokból következik, hogy a különböző károkra alapított kártérítési kérelmek csak akkor elfogadhatók a Közszolgálati Törvényszék előtt, ha azokat megelőzte először az adminisztrációhoz címzett ugyanolyan tárgyú és ugyanazon károkra alapított kérelem, majd az említett kérelemről az adminisztráció kifejezett vagy hallgatólagos módon elfogadott határozatával szemben előterjesztett kifogás.

86 Ez nem zárja ki, hogy az érintett tisztviselő az adminisztrációhoz címzett kérelmében szereplő igények összegét kiigazítsa, többek között ha e károk később súlyosbodnak, vagy ha e károk terjedelme csak a kérelem benyújtását követően válik ismertté vagy értékelhetővé (lásd ebben az értelemben a kárnak a kereseti szakban való számszerűsítésének lehetőségéről a Bíróság C-150/03. P. sz., Hectors kontra Parlament ügyben 2004. szeptember 23-án hozott ítéletének [EBHT 2004., I-8691. o.] 62. pontját), azonban ezt csak akkor teheti meg, ha az a kár, amely címén kártérítést kér, szerepelt az említett kérelemben.

87 A jelen esetben, jóllehet a felperes ugyanazon tények káros következményei helyreállítását kívánja, mint a 2008. február 25-i kérelmében megfogalmazottak, a kártérítési kérelmei a neki, az elhunyt fiának, és az unokáinak okozott különböző nem vagyoni károk megtérítésén alapulnak.

88 Márpedig kétségtelen, hogy a 2008. február 25-i levelében foglalt kártérítési kérelemben a felperes csak a vagyoni kárának megtérítését igényelte, és egyáltalán nem hivatkozott Közszolgálati Törvényszék előtt felhozott nem vagyoni károkra.

89 Igaz, hogy később, a panaszában a felperes nemcsak a vagyoni, hanem a nem vagyoni kárának megtérítését is kérte, ami lehetővé tette az adminisztráció számára, hogy a panaszt elutasító határozatban e károkról is állást foglaljon a kereset benyújtása előtt. A panaszt elutasító határozat e részét azonban az adminisztrációnak az említett károkról hozott első határozataként kell vizsgálni. Márpedig a felperes ez utóbbi határozattal szemben nem terjesztett elő panaszt – pedig azt kellett volna tennie –, és ezért nem tartotta tiszteletben a két szakaszból álló közigazgatási eljárást, amely feltétlenül szükséges az e károkra alapított kártérítési kérelmek elfogadhatóságához.

90 Ami a Bíróság 224/87. sz., Koutchoumoff kontra Bizottság ügyben 1989. január 26-án hozott ítéletére [EBHT 1989., 99. o.] alapított, a felperes által a második tárgyaláson előadott érvelést illeti, annak nem lehet helyt adni. A Bíróság ugyanis jóllehet ezen ítéletben elfogadta, hogy a felperes első alkalommal a bíróság előtt terjesszen elő kártérítési kérelmet, ez azért történt, mert az érdekeltnek sérelmet okozó aktus jogszerűségének a panaszban előadott vitatása az ezen aktus által okozott kár megtérítésére irányuló kérelmet vonhatta maga után. Márpedig a jelen jogvita tisztán kártérítési jellegű, és nem a felperesnek sérelmet okozó határozat jogszerűségének vitatásához kapcsolódik.

91 Következésképpen a nem vagyoni kártérítés iránti kérelmeket a jelen eljárásban mint elfogadhatatlanokat el kell utasítani, anélkül hogy vizsgálni kellene az ellenük felhozott egyéb elfogadhatatlansági kifogásokat.”

8 A Közszolgálati Törvényszék érdemben határozva a Bizottság azon vétkes kötelezettségszegéséről, hogy nem biztosította tisztviselője védelmét, először is megállapította, hogy a Bizottság a felelősségének megállapítását megalapozó kötelezettségszegést követett el, mivel a Missir Mamachi di Lusignano család ideiglenes rabati lakására vonatkozó megfelelő védelmi intézkedések végrehajtásának elmaradása a harmadik országba kiküldött tisztviselője és családja biztonságának biztosítására vonatkozó kötelezettsége megsértésének minősül.

9 Ami az e kötelezettségszegés és a hivatkozott vagyoni kár közötti okozati összefüggést illeti, a Közszolgálati Törvényszék azt bizonyítottnak találta.

10 Érvelésének e szakaszában a Közszolgálati Törvényszék a megtámadott ítélet 191. pontjában kifejtette, hogy hátra van még annak megállapítása, hogy az elkövető milyen mértékben felelős a kár bekövetkeztében.

11 A fellebbező által hivatkozott két kárt, vagyis a kettős emberölést és a túlélési esély elvesztését, valamint azt figyelembe véve, hogy e második kár kevésbé jelentős, mint az első, a Közszolgálati Törvényszék a megtámadott ítélet 197. pontjában megállapította, hogy a Bizottság 40%-ban felelős a bekövetkezett károkért.

12 Ami a vagyoni kár terjedelmét illeti, a Közszolgálati Törvényszék a megtámadott ítélet 200. pontjában megállapította, hogy a jelen ügyben figyelembe veendő jövedelemvesztéshez kapcsolódó vagyoni kár hárommillió eurót tesz ki.

13 A Közszolgálati Törvényszék előbb a megtámadott ítélet 201. pontjában emlékeztetett arra, hogy a Bizottság e kár 40%-át, vagyis 1,2 millió köteles megtéríteni, majd az említett ítélet 202. pontjában megjegyezte, hogy azok az összegek, amelyeket a Bizottság már kifizetett és a továbbiakban is fizetni fog a jogutódoknak, és amelyek meghaladják az Európai Közösségek tisztviselőinek személyzeti szabályzata (a továbbiakban: személyzeti szabályzat) szerint rendszerint fizetett ellátásokat, megközelítik az 1,4 millió eurót, és elérthetik a 2,4 millió eurót, ha az érintett ellátásokat a négy gyermek huszonhat éves koráig fizetni fogják. A Közszolgálati Törvényszék következésképpen a megtámadott ítélet 203. pontjában megállapította, hogy a Bizottság már teljes mértékben megtérítette azon vagyoni kárt, amelyért viselnie kell a felelősséget.

14 Mindezeket összegezve a Közszolgálati Törvényszék a megtámadott ítélet 205. pontjában kimondta, hogy a kereset jogalapja, bár megalapozott, nem teszi lehetővé számára, hogy helyt adjon a felperesnek az okozott vagyoni kár megtérítésére irányuló kérelmének.

A Törvényszék előtti eljárás

15 A Törvényszék Hivatalához 2011. szeptember 29-én érkezett beadványával a fellebbező benyújtotta a jelen fellebbezést.

16 A Bizottság a válaszbeadványát 2011. december 16-án nyújtotta be.

17 Az eljárás írásbeli szakasza 2012. január 23-án került lezárásra.

18 A Törvényszék Hivatalához 2012. február 1-jén benyújtott iratában a fellebbező kérelmet terjesztett elő, ismertetve azon indokokat, amelyek alapján a Törvényszék eljárási szabályzata 146. cikkének megfelelően történő meghallgatását kérte.

19 Az előadó bíró jelentése alapján a Törvényszék (fellebbezési tanács) helyt adott e kérelemnek, és megnyitotta az eljárás szóbeli szakaszát, ugyanakkor eljárásgátló jogalapot hozott fel hivatalból, és pervezető intézkedések címén felhívta a feleket, hogy írásban válaszoljanak az e jogalappal kapcsolatos néhány kérdésre. A Bizottság e felhívásnak a megszabott határidőn belül eleget tett.

20 A Törvényszék e tekintetben legelőször is emlékeztette a feleket arra, hogy a fellebbező – amint keresetlevelének 57. pontjában kifejtette – négy különböző kár megtérítését kéri, nevezetesen:

– „az Alessandro [Missir Mamachi di Lusignano] örököseit ért vagyoni kár, amely a megölt tisztviselő elmaradt jövedeleméből áll, és amelyet a halála és a nyugdíjba vonulásának valószínű időpontja között rájuk fordított volna;

– az Alessandro [Missir Mamachi di Lusignano]-t ért nem vagyoni kár, amely a támadás és a halála időpontja között neki okozott méltánytalan fizikai szenvedésből, valamint a közelgő halálának tudatából, szeretett házastársa megölésének tudatából, valamint négy gyermeké sorsát érintő rettentő bizonytalanságból és aggodalomból eredő lelki szenvedésből áll;

– a megölt tisztviselő gyermekeit ért (erkölcsi és egzisztenciális) nem vagyoni kár, amely a két szeretett szülő elvesztésének méltánytalan fájdalmából, valamint azon borzalmas és rettenetes lelki traumából áll, hogy a bűncselekmény helyszínén saját szemeikkel látták haldokló szüleiket, az egyik legborzalmasabb és legtragikusabb látvány, amely egy embert élete során érhet;

– a fellebbezőt az áldozat édesapjakénti minőségében ért (erkölcsi és egzisztenciális) nem vagyoni kár, amely fiának ily tragikus körülmények közötti elvesztése által okozott méltánytalan fájdalomból és szenvedésből áll.”

21 A Törvényszék ezt követően felhívta a feleket arra, hogy írásban válaszoljanak azon kérdésre, hogy az Alessandro Missir Mamachi di Lusignano örököseit ért azon (a fenti 20. pont első francia bekezdésében ismertetett) vagyoni kár megtérítéséhez való jog, amely Alessandro Missir Mamachi di Lusignano jövedelmeinek azon része alapján számítandó ki, amelyre – ha édesapjuk életben maradt volna – számíthattak volna, öröklés útján az említett örökösökre szállt-e, és így örökösi minőségükben ők követelték-e azt, hasonlóan a magának Alessandro Missir Mamachi di Lusignanónak az őt ért támadás és a halála időpontja között okozott (a fenti 20. pont második francia bekezdésében ismertetett) nem vagyoni kár megtérítéséhez való joghoz, vagy nem inkább az őket magukat ért kár megtérítéséhez való, saját jogukon igényelt jogról van szó, amely tehát nem öröklés révén szállt rájuk (mint amilyenek a fenti 20. pont harmadik és negyedik francia bekezdésében ismertetett károk).

22 A Törvényszék – anélkül hogy előzetesen megadta volna e kérdésre a választ, azonban azzal szoros összefüggésben – másodsorban eljárásgátló jogalapot hozott fel hivatalból, amelyet a Közszolgálati Törvényszéknek a fenti 20. pont első, harmadik és negyedik francia bekezdésében szereplő károk megtérítése iránti kérelem elbírálására irányuló hatáskörének hiányára alapított.

23 A Törvényszék különösen emlékeztette a feleket a Bíróság 114/79-117/79. sz., Fournier kontra Bizottság ügyben 1980. május 7-én hozott végzése (EBHT 1980., 1529. o.), a Bíróság 169/83. és 136/84. sz., Leussink és társai kontra Bizottság ügyben 1986. október 8-án hozott ítélete (EBHT 1986., 2801. o.), a Sir Gordon Slynn főtanácsnok ezen ítéletre vonatkozó indítványa (EBHT 1986., 2818. és 2819. o.) és a Törvényszék T-48/01. sz., Vainker kontra Parlament ügyben 2004. március 3-án hozott ítélete (EBHT-KSZ 2004., I-A-51. o. és II-197. o.) által alkotott ítélkezési gyakorlatra.

24 A Törvényszék úgy ítélte meg, hogy e körülmények között az a kérdés merül fel, hogy az EUMSZ 268. cikk és EUMSZ 270. cikk, a Bíróság alapokmánya I. mellékletének 1. cikke, valamint a személyzeti szabályzat 90. és 91. cikke által meghatározott szigorú jogszabályi keretből nem következik, hogy a tisztviselő hozzátartozóinak mindenképpen két keresetet kell indítaniuk, az egyiket a Közszolgálati Törvényszék, a másikat a Törvényszék előtt, az alapján, hogy a szóban forgó tisztviselő jogainak helyébe lépnek-e, vagy pedig az őket személyükben ért – vagyoni vagy nem vagyoni – kár megtérítését kérik.

25 Végül a Törvényszék felhívta a feleket, hogy nyilatkozzanak az adott esetben a jelen fellebbezés céljából és a fenti 22. pontban hivatalból felhozott eljárásgátló jogalapra válaszul levonandó következményekről, ha a fenti 21. pontban említett lehetőség második részét fogadná el a Törvényszék, és ha ezen felül a fenti 24. pontban feltett kérdésre igenlő választ kellene adni.

26 A Törvényszék a 2013. december 12-i tárgyaláson meghallgatta a felek szóbeli előadásait és a Törvényszék által feltett kérdésekre adott válaszait.

A felek kérelmei

27 A fellebbező azt kéri, hogy a Törvényszék:

– helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet;

– az okozott vagyoni kár megtérítése jogcímén kötelezze a Bizottságot arra, hogy fizessen Alessandro Missir Mamachi di Lusignano jogutódjainak 3 975 329 eurót;

– miután elfogadhatónak nyilvánította a nem vagyoni kár megtérítése iránti kérelmet, kötelezze a Bizottságot arra, hogy fizessen:

  – az említett jogutódoknak egyrészt 250 000 euró összeget az áldozatot a halála előtt ért nem vagyoni kár megtérítése jogcímén, másrészt 1 276 512 euró összeget az őket mint az áldozat gyermekeit és tragikus megölésének tanúit ért nem vagyoni kár megtérítése címén;

  – személyesen a fellebbező részére 212 752 euró összeget az őt mint az áldozat édesapját ért nem vagyoni kár megtérítése címén;

– kötelezze a Bizottságot az időközben keletkezett kompenzációs és késedelmi kamatok megfizetésére;

– a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.

28 A Bizottság azt kéri, hogy a Törvényszék:

– a nem vagyoni kár megtérítése iránti kérelem tekintetében utalja vissza az ügyet a Közszolgálati Törvényszék elé;

– mindenesetre mint elfogadhatatlant és/vagy megalapozatlant utasítsa el a fellebbezést;

– a fellebbezőt kötelezze a költségek viselésére.

A fellebbezésről

A Közszolgálati Törvényszék azon hatásköréről, hogy első fokon elbírálja a keresetet

A felek által a pervezető intézkedésekre válaszul ismertetett észrevételek

29 A Hivatalhoz 2013. szeptember 10-én benyújtott észrevételeiben a Bizottság a Törvényszék első kérdésére válaszul (lásd a fenti 21. pont) először is arra hivatkozik, hogy az Alessandro Missir Mamachi di Lusignano örököseit ért vagyoni kár megtérítéséhez való jog olyan jog, amely sajátjuk, és amely közvetlenül különösen a személyzeti szabályzat 73. cikke (2) bekezdésének a) pontjából, valamint 76. és 80. cikkéből ered.

30 Ezt követően, a hivatalból felhozott eljárásgátló jogalapra (lásd a fenti 22. pontot) válaszul a Bizottság arra hivatkozik, hogy minden olyan jogvita, amely valamely intézmény által valamely tisztviselőjével szemben a kizárólag a személyzeti szabályzatban szabályozott munkaviszonyuk keretében elkövetett állítólagos mulasztásából ered, az EUMSZ 270. cikk értelmében a Közszolgálati Törvényszék kizárólagos hatáskörébe tartozik.

31 E tekintetben a Bizottság először is azt állítja, hogy a tisztviselő halála esetén a személyzeti szabályzat 73. cikke (2) bekezdésének a) pontja az említett tisztviselő és az intézménye közötti kölcsönös kötelezettségi viszonyt, amelyet a személyzeti szabályzat 47. cikkének g) pontja értelmében a halál megszakított, a szóban forgó intézménynek az említett rendelkezésben említett személyekkel – köztük a jogutódokkal – fennálló, személyzeti szabályzaton alapuló viszonnyal váltja fel.

32 A Bizottság másodsorban azt állítja, hogy a Közszolgálati Törvényszék hatáskörét igazolja azon körülmény, hogy az intézménynek a tisztviselőjével vagy az egykori tisztviselőjével szembeni esetleges kárt okozó és vétkes magatartásáról van szó.

33 A Bizottság e tekintetben megjegyzi, hogy nem vitatott, hogy a Közszolgálati Törvényszék hatáskörrel rendelkezik arra, hogy a személyzeti szabályzat 73., 76. és 80. cikkének alkalmazására vonatkozó minden jogvitáról határozzon. A jogutódok csak akkor igényelhetnek másik kártérítést, ha a személyzeti szabályzaton alapuló rendszer ellátásai nem elegendők az okozott kár teljes megtérítéséhez, amely kártérítés csak kiegészítő jellegű lehet a személyzeti szabályzat 73. cikke alapján már megkapott kártérítéshez képest, és nem igényelhető kétszer (a Bíróság fent hivatkozott Leussink és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítéletének 13. pontja és a C-257/98. sz., Lucaccioni kontra Bizottság ügyben 1999. szeptember 9-én hozott ítélet [EBHT 1999., I-5251. o.] 21. és 22. pontja). A Közszolgálati Törvényszék hatáskörrel rendelkezik arra is, hogy ezen esetleges kiegészítő kártérítésről határozzon, tekintve hogy a károkat az intézménynek az érintett tisztviselővel szembeni ugyanazon vétkes magatartása okozta.

34 A Bizottság állítását igazolja mind a jogbiztonságnak a hatáskörrel rendelkező bíróság meghatározása tekintetében fennálló követelménye, mind pedig a pergazdaságosság azon érdeke, amely megkívánja, hogy egyetlen bíróságnak legyen hatásköre eljárni (lásd ebben az értelemben a Bíróság C-517/03. sz., IAMA Consulting kontra Bizottság ügyben 2004. május 27-én hozott végzésének [az EBHT-ban nem tették közzé] 17. pontját).

35 Ami a Törvényszék által hivatkozott és a fenti 23. pontban idézett ítélkezési gyakorlatot illeti, az a Bizottság szerint nem releváns a jelen ügyben, mivel a szóban forgó ügyekben a tisztviselő életben volt. Ilyen esetben ugyanis a személyzeti szabályzat 73. cikke (2) bekezdésének b) és c) pontja kizárólag a rokkant tisztviselő kártérítéshez való jogát ismeri el, és nem pedig a jogutódokét. Az elhunyt tisztviselő jogutódai viszont kifejezetten szerepelnek a személyzeti szabályzat 73. cikke (2) bekezdésének a) pontjában, amely saját jogot biztosít számukra.

36 Abban az esetben, ha a Törvényszék megállapítaná, hogy a Közszolgálati Törvényszék nem rendelkezett hatáskörrel az Alessandro Missir Mamachi di Lusignano jogutódjai által saját jogukon követelt kártérítési kérelmekről határozni, a Bizottság arra hivatkozik, hogy a megtámadott ítéletet hatályon kívül kell helyezni, kivéve azon részét, amely az Alessandro Missir Mamachi di Lusignano nem vagyoni károrainak megtérítése iránti kérelemről határozott. Ez utóbbi kérelmet a Bizottság szerint a Törvényszék helytállóan utasította el mint elfogadhatatlant a személyzeti szabályzat 90. és 91. cikkében foglaltak szerinti, a pert megelőző eljárás megsértése miatt, így a megtámadott ítéletet e tekintetben helyben kell hagyni.

37 Ezen felül a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a Törvényszék mint fellebbviteli bíróság a továbbiakban nem döntheti el érdemben az ügyet. Véleménye szerint ezért újból rendes első fokú keresettel kell a Törvényszékhez fordulni, és ez utóbbinak kell tehát határoznia az ezen új keresetre, valamint a T-494/11. sz. párhuzamos ügyben benyújtott keresetre vonatkozóan megteendő további intézkedésekről.

38 A fellebbező az előírt határidőn belül nem nyújtott be írásbeli választ a Törvényszék kérdéseire. A tárgyaláson e tekintetben a Törvényszék bölcsességére bízta magát.

A Törvényszék álláspontja

39 Előzetesen azt kell meghatározni, hogy melyek azok a különböző típusú károk, amelyek megtérítését a fellebbező kéri, valamint azon minőséget, amelyben ezek tekintetében eljár.

40 E tekintetben a Törvényszék megjegyzi, hogy a tagállamok jogában a szerződésen kívüli felelősség területén közös általános elveknek megfelelően az áldozatnak az alapügyben szereplőkhöz hasonló körülmények mellett történő elhalálozása esetén a szabályozások többsége legalább három féle kárt különböztet meg, amelyeket főszabály szerint a károkozónak vagy a károkozóknak meg kell téríteniük, és amelyek a következő csoportokba sorolhatók:

– az egyes esetekben „*ex haerede*”-nek nevezett nem vagyoni kár, amely magát az áldozatot érte a halálát megelőző lelki szenvedés következtében, ha bizonyítást nyer, hogy tudatában volt e szenvedésnek;

– az áldozat hozzátartozóit ért vagyoni kár, amely azon bevételektől függ, amelyet az elhunyttól kaptak volna; gyermekek esetén gyakran a nagykorúság vagy a tanulmányok valószínű befejezésének időpontja alapján meghatározott tőkeösszegről van szó;

– az áldozat hozzátartozóit az áldozattal fennálló érzelmi kötelék folytán ért nem vagyoni kár.

41 A jelen fellebbezés alapjául szolgáló F-50/09. sz. ügyben első fokon benyújtott keresetlevelében a fellebbező maga is alkalmazkodott ezekhez a kategóriákhoz a különböző kért kártérítések csoportosításakor. Így a fenti 3. pont első és második francia bekezdésében említett négy kár közül az első az Alessandro Missir Mamachi di Lusignano gyermekeit személyesen ért vagyoni kárnak felel meg, a második az Alessandro Missir Mamachi di Lusignanót a halála előtt ért és örökösödés címén követelt, ún. „*ex haerede*” nem vagyoni kárnak felel meg, a harmadik az Alessandro Missir Mamachi di Lusignano gyermekeit ért személyes nem vagyoni kárnak felel meg, a negyedik pedig a fellebbezőt mint Alessandro Missir Mamachi di Lusignano édesapját személyében ért nem vagyoni kárnak felel meg.

42 A jelen ítéletben a Törvényszék ezért az alábbi két előfeltételre támaszkodik:

– az *ex haerede* nem vagyoni kárt, vagyis az Alessandro Missir Mamachi di Lusignanót a halála előtt ért kárt a jogutódjai e minőségükben, és nem a saját nevükben igénylik, a megtérítéséhez való jog ugyanis az öröklésre vonatkozó nemzeti jogi rendelkezéseknek megfelelően örökösödés útján rájuk szállt;

– a másik három típusú kárt, amelyek megtérítését a jelen ügyben kérik, nevezetesen a gyermekek vagyoni és nem vagyoni kárát, valamint Alessandro Missir Mamachi di Lusignano édesapjának nem vagyoni kárát, a fellebbező és annak unokái saját nevükben követelik, jogutódi minőségüktől függetlenül.

43 E két előfeltétel alapján kell megvizsgálni a jelen jogalapban felvetett hatásköri kérdéseket.

44 Ami a jelen ügyben alkalmazandó hatásköri szabályok meghatározását illeti, a Törvényszék emlékeztet arra, hogy az EUMSZ 256. cikk (1) bekezdése értelmében a Törvényszék rendelkezik hatáskörrel első fokon többek között az EUMSZ 268. cikkben és az EUMSZ 270. cikkben említett keresetek elbírálására, kivéve azokat, amelyeket az EUMSZ 257. cikk alapján létrehozott különös hatáskörű törvényszékek hatáskörébe utaltak, illetve amelyek az alapokmány értelmében a Bíróság hatáskörében maradnak.

45 Tekintettel arra, hogy a Bíróság alapokmánya I. mellékletének 1. cikke, amely mellékletet az Európai Unió Közszolgálati Törvényszékének felállításáról szóló, 2004. november 2-i 2004/752/EK, Euratom tanács határozat (HL L 333., 7. o.) csatolt az említett alapokmányhoz, az EUMSZ 256. cikk (1) bekezdése alapján elismerte a Közszolgálati Törvényszék hatáskörét arra, hogy az EUMSZ 270. cikke alapján benyújtott, az Unió és alkalmazottai között felmerülő minden vitás ügyekre vonatkozó kereset ügyében első fokon eljárjon a személyzeti szabályzatban megállapított vagy az egyéb alkalmazottakra vonatkozó alkalmazási feltételekből eredő keretek között és feltételek mellett; a Törvényszék már nem rendelkezik hatáskörrel az EUMSZ 270. cikk alapján benyújtott kártérítési keresetek első fokú elbírálására (a Törvényszék T-545/08. sz., Thoss kontra Számvevőszék ügyben 2009. július 8-án hozott végzésének [az EBHT-ban nem tették közzé] 26. pontja). Viszont a Közszolgálati Törvényszék csak akkor rendelkezik hatáskörrel, ha az EUMSZ 270. cikk alapján érvényesen benyújtott keresettel fordulnak hozzá.

46 Az EUM-Szerződésben, a Bíróság alapokmányában és a Törvényszékre és Közszolgálati Törvényszékre vonatkozó tanácsi határozatokban létrehozott uniós bírósági rendszer így tartalmazza a Törvényszék, illetve a Közszolgálati Törvényszék hatásköreinek pontos elhatárolását, ily módon a két bíróság egyikének a kereset első fokon történő elbírálására vonatkozó hatásköre szükségképpen kizárja a másik hatáskörét.

47 Az uniós jog jelen állapotában ezen elhatárolás a fellebbező személyes jogállásán és a jogvita eredetén alapul, azon állandó ítélkezési gyakorlatnak megfelelően, amely szerint a tisztviselő és azon intézmény közötti kártérítésről szóló jogvitára, amelytől az függ, vagy függött – amennyiben az az érdekeltet az intézménnyel összekötő vagy korábban összekötő munkaviszonyból ered –, az EUMSZ 270. cikk (korábbi EK 236. cikk), valamint a személyzeti szabályzat 90. és 91. cikke alkalmazandó, és következésképpen az Unió szerződésen kívüli felelősségére alkalmazandó EUMSZ 268. cikk (korábbi EK 235. cikk) és EUMSZ 340. cikk (korábbi EK 288. cikk) alkalmazási körén kívül esik (a Bíróság 9/75. sz., Meyer-Burckhardt kontra Bizottság ügyben 1975. október 22-én hozott ítéletének [EBHT 1975., 1171. o.] 7. pontja; 48/76. sz., Reinarz kontra Bizottság és Tanács ügyben 1977. február 17-én hozott ítéletének [EBHT 1977., 291. o.] 10. pontja; a 176/83. sz., Allo és társai kontra Bizottság ügyben 1985. július 4-én hozott ítéletének [EBHT 1985., 2155. o.] 18. pontja; a 317/85. sz., Pomar kontra Bizottság ügyben 1987. június 10-én hozott végzésének [EBHT 1987., 2467. o.] 7. pontja; a Törvényszék T-1/02. sz., Polinsky kontra Bíróság ügyben 2004. október 14-én hozott ítéletének [az EBHT-ban nem tették közzé] 47. pontja).

48 Így az említett ítélkezési gyakorlat alapján nem határozható meg, hogy a Törvényszékhez vagy pedig a Közszolgálati Törvényszékhez kellett volna Alessandro Missir Mamachi di Lusignano hozzátartozóinak benyújtaniuk azon személyes – mind vagyoni, mind pedig nem vagyoni – káraik megtérítése iránti kérelmüket, amely megítélésük szerint érte őket. A Bizottság állításával szemben ugyanis ezen ítélkezési gyakorlat csak azon jogvita esetére vonatkozik kifejezetten, amely i. a tisztviselő vagy a volt tisztviselő és azon intézmény közötti áll fenn, amelytől az függ, vagy függött, és ii. az őket összekötő vagy korábban összekötő munkaviszonyból ered, és az említett ítélkezési gyakorlat ezért csak részben alkalmazható azon jogvita esetére, amely kétségtelenül munkaviszonyból ered, azonban nem a tisztviselő vagy a volt tisztviselő és azon intézmény között áll fenn, amelytől e tisztviselő függ, vagy függött, hanem e tisztviselő hozzátartozója, családtagja vagy jogutódja és azon intézmény között, amelytől e tisztviselő függ, vagy függött.

49 Ha e harmadik személy az érintett tisztviselő vagy volt tisztviselő helyébe lép, és így annak jogutódi minőségéről beszélhetünk, és e minőségében követeli – a teljes hagyaték megszerzése érdekében – magát a tisztviselőt ért kár megtérítését, a fenti ítélkezési gyakorlat alkalmazandó, mivel a jogvita a bekövetkezett örökösödés ellenére továbbra is a tisztviselő és azon intézmény között áll fenn, amelytől függ, vagy függött, és amely az őket összekötő munkaviszonyból ered.

50 A jelen ügyben e megfontolás vonatkozik a fellebbező által igényelt, a fenti 20. pontban hivatkozott második kárra, nevezetesen az Alessandro Missir Mamachi di Lusignanónak az őt ért támadás és a halála közötti időpontban okozott *ex haerede* nem vagyoni kárra. E tekintetben a Közszolgálati Törvényszék helyesen állapította meg a megtámadott ítélet 116. pontjának utolsó mondatában, hogy a fenti 47. pont hivatkozott ítélkezési gyakorlat alkalmazandó az elhunyt tisztviselő jogutódjai vagy azok képviselője, és azon intézmény közötti jogvitára, amelytől e tisztviselő függött.

51 Ha viszont e harmadik személy az őt személyében ért – vagyoni vagy nem vagyoni – kár megtérítése érdekében jár el, a szóban forgó ítélkezési gyakorlat ezen alkalmazását nem igazolja sem annak tartalma, sem az azt ösztönöző elvi megfontolások. Akár elismerve azt, hogy e jogvita az érintett tisztviselő és az intézmény közötti munkaviszonyból ered, a szóban forgó jogok jogosultjának minősülő tisztviselő jogállásával összefüggő személyes szubjektív feltétel mindenképpen hiányzik, és az EUMSZ 270. cikk, valamint a személyzeti szabályzat 90. és 91. cikke alapján a Közszolgálati Törvényszék főszabály szerint tehát nem rendelkezik *ratione personae* hatáskörrel a kereset elbírálására.

52 A Bizottság állításával szemben a Törvényszék T-143/09. sz., Bizottság kontra Petrilli ügyben 2010. december 16-án hozott ítélete (az EBHT-ban még nem tették közzé) megerősíti ezen elemzést, és ismerteti annak célját. Ezen ítélet 46. pontjában a Törvényszék kimondta, hogy az EK 236. cikk (jelenleg EUMSZ 270. cikk) és a személyzeti szabályzat 90. és 91. cikke szerinti közszolgálati bírósági eljárásokat – beleértve a tisztviselőnek vagy alkalmazottnak okozott kár megtérítésére irányuló eljárásokat is – az EK 235. cikk (jelenleg EUMSZ 268. cikk) és az EK 288. cikk (jelenleg EUMSZ 340. cikk) keretében az Unió szerződésen kívüli felelősségét szabályozó általános elvekből következő szabályokhoz képest egyedi és különleges szabályok jellemezik. A Törvényszék szerint ugyanis, amikor az Unió munkáltatóként jár el, megnövekedett felelősség terheli, amely azon kötelezettségben nyilvánul meg, hogy meg kell térítenie az általa e minőségben elkövetett bármely jogsértéssel a személyi állományának okozott kárt, míg az általános szabályok szerint csak a valamely jogszabály „kellően súlyos” megsértésével okozott kárt köteles megtéríteni (a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata a C-352/98. sz., Bergaderm és Goupil kontra Bizottság ügyben 2000. július 4-én hozott ítélete [EBHT 2000., I-5291. o.] óta).

53 Márpedig az Uniónak a személyi állományával szemben fennálló megnövekedett felelősségének egyedi és különleges rendszerére vonatkozó ezen megfontolások, amely rendszert többek között a különleges jogokkal és – a gondoskodási kötelezettséghez hasonló – kötelezettségekkel járó munkaviszony, valamint azon bizalmi viszony igazol, amelynek az intézmények és a tisztviselőik között a közérdekből fenn kell állnia, pontosan hiányoznak a nem tisztviselő harmadik személyek esetében. Az ítélkezési gyakorlat még a tisztviselő közeli családtagjai tekintetében és a személyzeti szabályzat 76. cikkében szereplőkhöz hasonló szociális ellátásokra figyelemmel sem ismeri el az intézmények feléjük fennálló gondoskodási kötelezettségének meglétét (a fent hivatkozott Leussink és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 21–23. pontja).

54 Az ítélkezési gyakorlat által kialakított ezen álláspontot továbbá a fenti 23. pontban említett határozatok is megerősítik.

55 Így a fent hivatkozott Fournier kontra Bizottság ügyben hozott végzésben a Bíróság elvileg legalábbis hallgatólagosan megerősítette azt, hogy tisztviselő „saját nevükben” eljáró és a „személyükben” ért kár megtérítését követelő családtagjainak az EGK 179. cikkben (jelenleg EUMSZ 270. cikk) biztosított eljárás helyett inkább az EGK 178. cikkben (jelenleg EUMSZ 268. cikk) biztosított eljáráshoz kell folyamodniuk.

56 A Bíróság megerősítette e döntést a fent hivatkozott Leussink és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítéletben, azon összefüggések között, amikor a felperesek kifejezetten különböző jogalapokra alapították a kártérítési kereseteiket attól függően, hogy tisztviselők voltak-e, vagy sem, nevezetesen G. Leussink az EGK 179. cikkre, felesége és gyermekei pedig az EGK 178. cikkre és az EGK 215. cikk második bekezdésére.

57 A fent hivatkozott Leussink és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítéletre vonatkozó indítványában Sir Gordon Slynn főtanácsnok elismerte, hogy a család keresete helyesen alapult az EGK 178. cikk és EGK 215. cikken, mivel a családot külön ért károkra irányult, és nem a tisztviselő által az intézménye ellen indított jogvitára vonatkozott.

58 A Bíróság – anélkül, hogy kifejezetten nyilatkozott volna erről a kérdésről – a fent hivatkozott Leussink és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 25. pontjában a tisztviselő családja esetében hallgatólagosan mégis inkább az EGK 178. cikk alkalmazását ismerte el, mint az EGK 179. cikk alkalmazását, még ha úgy is ítélte meg, hogy a jogvita a „tisztviselő és az intézmény közötti munkaviszonyból eredt". Ezen túlmenően a Bíróság a költségekre vonatkozó határozatát kifejezetten az eljárási szabályzatának 69. cikkére alapította, vagyis az azon személyek kereseteire alkalmazandó rendelkezésre, akik nem tisztviselők.

59 Végül a fent hivatkozott Vainker kontra Parlament ügyben hozott ítéletben a Törvényszék mint megalapozatlant elutasította F. Vainker keresetét a fent hivatkozott Leussink és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítéletre mint előzményre hivatkozva, és hallgatólagosan megerősítette az EK 235. cikk alkalmazásának választását mint az ilyen keresetre megfelelő jogalapot.

60 Emellett el kell utasítani a Bizottság által lényegében a személyzeti szabályzat 73. cikke (2) bekezdésének a) pontjára alapított érvelést.

61 Kétségtelen, hogy az elhunyt tisztviselő jogutódjainak azon lehetőségét, vagy akár azon kötelezettségét, hogy az EUMSZ 270. cikk és a személyzeti szabályzat 90. és 91. cikk alapján nyújtsanak be keresetet a személyzeti szabályzat 73. cikke (2) bekezdésének a) pontjában szereplő ellátások nyújtásának elismertetése érdekében, legalábbis hallgatólagosan már elismerte az uniós bíróság (a Törvényszék T-23/95. sz., Bitha kontra Bizottság ügyben 1996. január 9-én hozott ítélete [EBHT-KSZ 1996., I-A-13. és II-45. o.]; a Közszolgálati Törvényszék F-32/08. sz., Klein kontra Bizottság ügyben 2009. január 20-án hozott ítélete [EBHT-KSZ 2009., I-A-1-5. és II-A-1-13. o.]; lásd továbbá ebben az értelemben, analógia útján a Törvényszék T-145/00. sz., Hotzel-Wagenknecht kontra Bizottság ügyben 2001. június 19-én hozott végzésének [az EBHT-ban nem tették közzé] 17. pontját).

62 Mindazonáltal először is ez az érvelés kizárólag a személyzeti szabályzat 73. cikke (2) bekezdésének a) pontjában felsorolt jogutódokra érvényes, nevezetesen a házastársra és a gyermekekre, vagy hiányukban más leszármazottakra, vagy a hiányukban a felmenő ági rokonokra, végül pedig hiányukban magára az intézményre. Így a jelen ügyben, feltételezve akár, hogy a Bizottság érvelése alkalmazandó Alessandro Missir Mamachi di Lusignano négy gyermekének esetére, ez nem alkalmazandó magának a fellebbezőnek, Livio Missir Mamachi di Lusignanónak az esetére, aki nem minősül jogutódnak a személyzeti szabályzat 73. cikke (2) bekezdésének a) pontja értelmében a gyermekek létezése miatt. Ezen érvelés nem alkalmazandó Alessandro Missir Mamachi di Lusignano anyjának, bátyjának és nővérének esetére sem, akik fellebbezők a párhuzamos T-494/11. sz. ügyben.

63 Másodsorban ezen érvelés a tisztviselők szociális biztonságára vonatkozó, a személyzeti szabályzatban foglalt különös jognak rendelné alá az Unió szerződésen kívüli felelősségére alkalmazandó közös jog eljárásjogi végrehajtását. Márpedig nincs érvényes indok arra, hogy a Közszolgálati Törvényszék tisztviselőkre vonatkozó különös hatásköri szabályai miért előznék meg a Törvényszéknek az Unió felelősségét érintő valamennyi jogvita elbírálására vonatkozó általános hatáskörét.

64 Végül harmadsorban, még Alessandro Missir Mamachi di Lusignano négy gyermeke tekintetében sem a Bizottságnak a személyzeti szabályzat szerinti azon ellátások kifizetésére vonatkozó kötelezettségéről van szó a jelen ügyben, amelyeket egyébként már kifizettek az érintetteknek, hanem a hivatkozott teljes vagyoni és nem vagyoni kár megtérítésére irányuló esetleges kötelezettségéről. A Törvényszék e tekintetben emlékeztet arra, hogy a fellebbező a harmadik jogalap keretében konkrétan azt állítja, hogy a Közszolgálati Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor e károk megtérítése céljából figyelembe vette az említett, az Alessandro Missir Mamachi di Lusignano gyermekei számára elismert, személyzeti szabályzat szerinti ellátásokat. E körülmények között nem tűnik lehetségesnek a Közszolgálati Törvényszék hatáskörének a személyzeti szabályzat 73. cikke (2) bekezdésének a) pontjában szereplő rendelkezésre való alapozása, még ha kifejezetten azt is állítják, hogy az említett cikk nem minősül az Alessandro Missir Mamachi di Lusignano négy gyermeke nevében indított kereset alapjának.

65 Az előző megfontolások összességéből következik, hogy az alapügy körülményeihez hasonló helyzetben az EUMSZ 268. cikk, az EUMSZ 270. cikk, a Bíróság alapokmánya I. mellékletének 1. cikke, valamint a személyzeti szabályzat 90. és 91. cikke által meghatározott egyetlen jogszabályi keret alapján azt a következtetést kell levonni, hogy az elhunyt tisztviselő hozzátartozói mindenképpen kötelesek két keresetet indítani, az egyiket a Közszolgálati Törvényszék előtt, a másikat pedig a Törvényszék előtt, az alapján, hogy a szóban forgó tisztviselő jogutódjai, vagy pedig olyan – vagyoni vagy nem vagyoni – kár megtérítését kérik, amely személyükben érte őket.

66 Szintén a fentiekből következik, hogy e két kártérítési kereset különböző érdemi feltételekhez van kötve, a fenti 52. és 53. pontban felidézett, fent hivatkozott Bizottság kontra Petrilli ügyben hozott ítéletben a Törvényszék által tett különbségtételnek megfelelően.

67 A fentiekből továbbá az következik, hogy amennyiben a szóban forgó hozzátartozók kártérítési igényüket a Közszolgálati Törvényszék előtt követelik, vonatkoznak rájuk az eljárási határidők és az olyan más előírások, mint az előzetes közigazgatási panasz és a kereset közötti összhangnak a személyzeti szabályzat 90. és 91. cikkében meghatározott szabálya is (lásd ebben az értelemben a Bíróság 257/85. sz., Dufay kontra Parlament ügyben 1987. április 1-jén hozott ítéletének [EBHT 1987., 1561. o.] 21. pontját), míg amennyiben e hozzátartozók a Törvényszék előtt járnak el, egyedül az ötéves elévülési határidő vonatkozik rájuk, amelyet a Bíróság alapokmányának a Törvényszék előtti eljárásra az ezen alapokmány 53. cikkének első bekezdése alapján alkalmazandó 46. cikke ír elő.

68 Az eljárások ezen megkettőződése alapvetően több szempontból is kedvezőtlen, mind az érintett felek, mind pedig az uniós bíróságok számára. A kereseteknek a fenti 65. pontban kifejtett szabály szigorú alkalmazásából eredő megkettőződéséből ugyanis jelentős hátrányok fakadnak, így az eljárások, valamint a jogalanyok részéről felmerülő költségek növekedése, az uniós bíróságok korlátozott forrásainak pazarlása, és mindenekelőtt az ugyanazon jogvitában hozott, egymással ellentétes bírósági határozatok kockázata, amelyek összeegyeztethetetlen a jogbiztonság elvével.

69 E körülmények között a tagállamok eljárásjogi rendszereiben széles körben elismert elvek értelmében létezniük kell az egyidejűleg eljáró, vagy lehetséges, hogy egyidejűleg eljáró bíróságok közötti hatásköri összeütközések megelőzésére vagy szabályozására szolgáló olyan mechanizmusoknak, mint a hatáskör kiterjesztése, átadása vagy az arról való lemondás, a magasabb fokú bíróságra történő áthelyezés jogkörének elismerése, az először eljáró bíróság számára adott elsőbbség, vagy az *accessorium sequitur principale* elvének alkalmazása (lásd ebben az értelemben a Bíróság 266/85. sz. Shenavai-ügyben 1987. január 15-én hozott ítéletének [EBHT 1987., 239. o.] 19. pontját), e mechanizmusokat vagy jogszabályok írják elő, vagy a bíróságok alakítják ki.

70 Ehhez hasonlóan az uniós jogban a Bíróság már elhatárolódott a hatályban lévő jogszabályokban foglalt szigorú eljárási háttértől, hogy alapvetően a pergazdaságossággal és a gondos igazságszolgáltatással kapcsolatos megfontolásokból kiindulva bírói úton eltérjen – akár az imperatív – hatásköri vagy eljárásjogi szabályoktól.

71 Így, ami a hatásköri szabályokat illeti, a Bíróság a fent hivatkozott IAMA Consulting kontra Bizottság ügyben hozott végzésben – elutasítva a Törvényszék álláspontját, amely ragaszkodott az EK 225. cikk (1) bekezdésének és a Bíróság alapokmánya 51. cikkének együttes rendelkezései által alkotott szigorú jogszabályi kerethez – bíróság által alkotott szabályt alkalmazott, amely megoldást „a pergazdaságosság és […] az először eljáró bíróság számára elismert elsőbbség [igazolt], amely megfontolások a tagállami eljárásjogi rendszerekben is általánosan elismertek” (a végzés 17. pontja).

72 Ami az eljárásjogi szabályokat illeti, noha a személyzeti szabályzat 90. és 91. cikke szerinti rendszerben minden keresetet a szabályok szerint lefolytatott, pert megelőző eljárásnak, tehát előzetes közigazgatási panasznak kell megelőznie, a Bíróság bírói úton eltért ettől a szabálytól, hogy lehetővé tegye az uniós bírósághoz való közvetlen fordulást a határozatok elég széles köre tekintetében, így a versenyvizsga-bizottság határozatai vagy az értékelő jelentés tekintetében, amelyekkel szemben a kinevezésre jogosult hatóság nem rendelkezik semmilyen mérlegelési jogkörrel az ilyen panasz keretében (a versenyvizsga-bizottság határozatai tekintetében lásd többek között a Bíróság 44/71. sz., Marcato kontra Bizottság ügyben 1972. június 14-én hozott ítéletét [EBHT 1972., 427. o.] és az 52/85. sz., Rihoux és társai kontra Bizottság ügyben 1986. május 7-én hozott ítéletét [EBHT 1986., 1555. o.], 1567. o.; valamint az értékelő jelentések tekintetében lásd a Bíróság 6/79. és 97/79. sz., Grassi kontra Tanács egyesített ügyekben 1980. július 3-án hozott ítéletét [EBHT 1980., 2141. o.], valamint a 140/87. sz., Bevan kontra Bizottság ügyben 1989. március 15-én hozott ítéletét [EBHT 1989., 701. o.]). Ezen ítélkezési gyakorlatot az a körülmény indokolta, hogy a versenyvizsga-bizottság határozata vagy az értékelő jelentés elleni panasznak „nem volna értelme”, mivel az érintett intézménynek nincs hatásköre a versenyvizsga-bizottság határozatainak vagy az értékelő értékelésének megsemmisítésére vagy megváltoztatására. Következésképpen „a személyzeti szabályzat 91. cikke (2) bekezdésének túlzottan megszorító értelmezése mindössze az eljárás teljesen értelmetlen meghosszabbításhoz vezetne” (a Bíróság 7/77. sz., Ritter von Wüllerstorff und Urbair kontra Bizottság ügyben 1978. március 16-án hozott ítélete [EBHT 1978., 769. o.]).

73 Ezen előzmények fényében, valamint a jogbiztonságra, a gondos igazságszolgáltatásra, a pergazdaságosságra és az egymással ellentétes bírósági határozatok megelőzésére irányuló nyomós okok fennállta mellett meg kell állapítani, hogy a jelen ügyben szereplőkhöz hasonló körülmények között, amikor az elhunyt tisztviselő vagy alkalmazott jogutódjai az ugyanazon cselekmény által okozott különböző károk megtérítést mind jogutódi minőségükben, mind pedig saját nevükben és saját jogukon követelik, egyesíthetik e kérelmeket egyetlen keresetet nyújtva be.

74 Ezt az egyetlen keresetet a Törvényszékhez kell benyújtani, ez utóbbi nemcsak az „általános” vagy a „rendes” bíróság, és e címen „teljes joghatósággal” rendelkezik (a Közszolgálati Törvényszékkel szemben, amely különleges bíróság), hanem a magasabb fokú bíróság is, amely „alá” tartozik a Közszolgálati Törvényszék az EUMSZ 257. cikk szövegezése értelmében. E tekintetben meg kell jegyezni, hogy amennyiben a két különböző szintű bírósághoz ugyanolyan ügyekben fordulnak, általában a magasabb fokú bíróság az, amely hatáskörrel rendelkezik a jogvita egészének elbírálására. Így az uniós jogban a Bíróság alapokmánya I. melléklete 8. cikke (3) bekezdésének második albekezdése úgy rendelkezik, hogy amikor a Közszolgálati Törvényszékhez és a Törvényszékhez ugyanolyan ügyekben fordulnak, a Közszolgálati Törvényszék megállapítja hatáskörének hiányát, hogy az ügyben a Törvényszék járhasson el. A Bíróság alapokmánya 54. cikkének harmadik bekezdése hasonló megoldást ír elő, ha a Bírósághoz és a Törvényszékhez olyan ügyekben fordultak, amelyeknek ugyanaz a tárgya, amelyekben ugyanaz az értelmezési kérdés merül fel, vagy ugyanannak a jogi aktusnak az érvényességét vitatják.

75 Ezzel kapcsolatban továbbá meg kell jegyezni, hogy ha az alapügyben szereplőkhöz hasonló körülmények esetén az elhunyt tisztviselő hozzátartozóinak két keresetet kellett volna indítaniuk, ez azt jelentené, hogy a Törvényszékhez és a Közszolgálati Törvényszékhez ugyanolyan ügyekben fordulnak egyidejűleg, vagyis lényegében az érintett tisztviselő halálából eredő kár megtérítése iránti kérelmekkel, amelyért való felelősség feltehetően az alperes intézmény ugyanazon mulasztásának lenne betudható.

Márpedig ilyen körülmények esetén a Bíróság alapokmánya I. melléklete 8. cikke (3) bekezdésének második albekezdése alapján a Közszolgálati Törvényszéknek meg kell állapítania hatáskörének hiányát, hogy az ügyekben a Törvényszék járhasson el.

76 Így ilyen körülmények esetén a hatáskör Törvényszék javára való átadására vonatkozó szabály elismerése egyben a Bíróság alapokmánya I. melléklete 8. cikkének (3) bekezdésében szereplő szabály következménye is. Ilyen körülmények mellett nem lenne értelme kötelezni az érintetteket, hogy forduljanak a Közszolgálati Törvényszékhez, és ez az EUMSZ 268. cikkben, az EUMSZ 270. cikkben, a Bíróság alapokmánya I. mellékletének 1. cikkében, valamint a személyzeti szabályzat 90. és 91. cikkében meghatározott hatásköri keret túlzottan megszorító értelmezése mindössze az eljárás teljesen értelmetlen meghosszabbításhoz vezetne (lásd ebben az értelemben analógia útján a Bíróság fenti 72. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatát).

77 A jelen ügy különleges körülményei között az előző megfontolások összességéből következik, hogy a Közszolgálati Törvényszék elve nem rendelkezett hatáskörrel a jelen kereset elbírálására, kivéve az Alessandro Missir Mamachi di Lusignanót halála előtt ért *ex haerede* nem vagyoni kár megtérítése iránti kérelem tekintetében.

78 A két érintett bíróság közötti szigorú hatáskörmegosztásnak a fenti 65. pontban ismertetett szabálya alapján ezért hivatalból meg kell állapítani a Közszolgálati Törvényszék hatáskörének hiányát a fellebbezőt személyében és Alessandro Missir Mamachi di Lusignano jogutódjait ért személyi – mind vagyoni, mind pedig nem vagyoni – kár megtérítése iránti kérelem elbírálására, és e tekintetben hatályon kívül kell helyezni a megtámadott ítéletet.

79 E hatályon kívül helyezés következményeit az alábbi 102. és 103. pontban vizsgálja a Törvényszék.

80 Ezenfelül kizárólag olyan mértékben kell a fellebbező jogalapjai tekintetében megvizsgálni a fellebbezést, amennyiben a Közszolgálati Törvényszék hatáskörrel rendelkezett a hozzá benyújtott kérelem elbírálására, vagyis amennyiben az Alessandro Missir Mamachi di Lusignanót halála előtt ért *ex haerede* nem vagyoni kár megtérítése iránti kérelemről határozott.

Az első, a Közszolgálati Törvényszék által elkövetett azon téves jogalkalmazásra alapított jogalapról, amennyiben mint elfogadhatatlant elutasította az Alessandro Missir Mamachi di Lusignanót halála előtt ért ex haerede *nem vagyoni kár megtérítése iránti kérelmet*

81 A jelen jogalapot három részre lehet osztani. Tekintettel azonban arra, hogy e jogalap második része a fellebbezőt személyében ért nem vagyoni kár megtérítése iránti kérelem elutasítására vonatkozik, ezt nem kell alapos vizsgálat alá vetni, figyelembe véve a megtámadott ítélet ezen részének a hivatalból felhozott eljárásgátló jogalap vizsgálata keretében történő hatályon kívül helyezését.

82 A jogalap első része, amely konkrétan a megölt tisztviselőt a halála előtt ért nem vagyoni kár (*ex haerede* nem vagyoni kár) megtérítése iránti kérelem mint elfogadhatatlan elutasítására vonatkozik, a fellebbező azt állítja, hogy az összhang eljárásjogi szabálya, amely alkalmazandó a közszolgálati tárgyú keresetekre, a közigazgatási panasz és a kereset indoka és tárgya közötti azonosságot követeli meg, és nem – ahogyan azt a Közszolgálati Törvényszék tévesen megállapította – a kérelem és a panasz közötti összhangot. E tekintetben a Bíróság 58/75. sz., Sergy kontra Bizottság ügyben 1976. július 1-jén hozott ítéletére (EBHT 1976., 1139. o.) hivatkozik. Márpedig a jelen ügyben a 2008. szeptember 10-i panasz tartalmazta a megölt tisztviselőt a halála előtt és a jogutódjait ért nem vagyoni kár megtérítése iránti kérelmet.

83 A jogalap harmadik részében a fellebbező ezenkívül lényegében arra hivatkozik, hogy az összhang szabálya, a Közszolgálati Törvényszék által alkalmazott formájában, a hatékony bírói jogvédelemre korlátozza a jogot.

84 A Bizottság azt válaszolja, hogy a Közszolgálati Törvényszék nem alkalmazta e tekintetben tévesen a jogot, és hogy a pert megelőző eljárás tiszteletben tartása nem sérti a hatékony bírói jogvédelem elvét, az ugyanis korlátozható, feltéve hogy a korlátozás a kérdéses intézkedés által követett közérdekű célkitűzéseknek megfelel, és nem jelent a kitűzött célhoz képest aránytalan és megengedhetetlen beavatkozást, amely a jogok lényegét sértené (a Bíróság C-317/08-C-320/08. sz., Alassini és társai egyesített ügyben 2010. március 18-án hozott ítéletének [EBHT 2010., I-2213. o.] 63. és azt követő pontjai).

85 E tekintetben a Törvényszék úgy ítéli meg, hogy a Közszolgálati Törvényszék a megtámadott ítélet 84–86. pontjában megsértette a szigorúan kártérítési jellegű tisztviselői kereset keretébena személyzeti szabályzat 90. és 91. cikkéből eredő szabályokat és kötelezettségeket.

86 Kétségtelen, hogy a megtámadott ítélet 82. pontjában a Közszolgálati Törvényszék megfontoltan utalt azon ítélkezési gyakorlatra, mely szerint a személyzeti szabályzat 90. és 91. cikke szerinti jogorvoslati rendszerben, amennyiben a kereset a jelen esethez hasonlóan szigorúan kártérítésre irányul – abban az értelemben, hogy nem tartalmaz valamely meghatározott aktus megsemmisítése iránti kérelmet, hanem kizárólag olyan kötelezettségszegésekkel vagy mulasztásokkal okozott állítólagos károk megtérítésére irányul, amelyek joghatás hiányában nem minősülhetnek sérelmet okozó aktusoknak –, a közigazgatási eljárásnak a kereset későbbi elfogadhatatlanságának terhe mellett feltétlenül az érdekelt olyan kérelmével kell megindulnia, amely felhívja a kinevezésre jogosult hatóságot az állítólagos károk megtérítésére, majd – adott esetben – a kérelmet elutasító határozat elleni panasz benyújtásával kell folytatódnia (lásd a Törvényszék fent hivatkozott Saby kontra Bizottság ügyben hozott ítéletének 31. pontját és a T-595/11. sz., A kontra Bizottság ügyben 2012. december 13-án hozott ítéletének 111. és 118. pontját, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

87 A megtámadott ítélet 83. pontjában a Közszolgálati Törvényszék szintén helyesen emlékeztetett azon állandó ítélkezési gyakorlatra, amely szerint az uniós bíróság elé terjesztett kereseti kérelemnek ugyanarra a tárgyra kell vonatkoznia, mint amely a panaszban szerepelt, és ugyanazon az indokon alapuló kifogásokat kell tartalmaznia, mint a panasznak, mivel e kifogásokat a bírósági eljárásban ki lehet fejteni olyan jogalapok és érvek bemutatásával, amelyek a panaszban ugyan nem szerepelnek, ahhoz azonban szorosan kapcsolódnak (lásd például a Bíróság C-62/01. P. sz., Campogrande kontra Bizottság ügyben 2002. április 23-án hozott ítéletének [EBHT 2002., I-3793. o.] 34. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

88 Mindazonáltal a megtámadott ítélet 84. pontjában a Közszolgálati Törvényszék továbbfejlesztette ezt az ítélkezési gyakorlatot, hozzátéve, hogy szigorúan a kártérítés területén az „indok” fogalma nem az előző pontban idézett ítélkezési gyakorlat értelmében vett „kifogásra” való hivatkozásként, hanem az érintett tisztviselő által a kártérítési kérelemben felhozott „kárként” határozható meg, és e károk határozzák meg a tisztviselő által kért kártérítés tárgyát, és következésképpen azon kérelem tárgyát, amelyről az adminisztrációnak határoznia kell.

89 A megtámadott ítélet 85. pontjában a Közszolgálati Törvényszék a fenti 86–88. pontban kifejtett megfontolásokból azt a következtetést vonta le, hogy a különböző károkra alapított kártérítési kérelmek csak akkor elfogadhatók az uniós bíróság előtt, ha azokat megelőzte először az adminisztrációhoz címzett ugyanolyan tárgyú és ugyanazon károkra alapított kérelem, majd az említett kérelemről az adminisztráció kifejezett vagy hallgatólagos módon elfogadott határozatával szemben előterjesztett kifogás.

90 E tekintetben legelőször is meg kell jegyezni, hogy ezen állítások és az ezekből levont következtetések összekeverik a „tárgy” és az „indok” fogalmát. Konkrétan, és a megtámadott ítélet 84. pontjának utolsó előtti mondatában szereplő megállapítással szemben, az „indok” fogalma nem határozható meg a tisztviselő által a kártérítési kérelmében hivatkozott „károkra” való hivatkozással, amennyiben azok valójában a kártérítési kérelem „tárgyát” határozzák meg, amint azt a Közszolgálati Törvényszék mindjárt hozzáfűzte a 84. pont utolsó mondatában.

91 Mindenesetre az említett állítások és következtetések nem egyeztethetők össze azon ítélkezési gyakorlattal, amelyre támaszkodnak, sem pedig azon elvekkel, amelyek megalapozzák ezen ítélkezési gyakorlatot.

92 Ezzel kapcsolatban mindenekelőtt emlékeztetni kell a Bíróság által a 224/87. sz., Koutchoumoff kontra Bizottság ügyben 1989. január 26-án hozott ítélet (EBHT 1989., 99. o.) nyomán kialakított azon ítélkezési gyakorlatra, mely szerint a személyzeti szabályzat 90. és 91. cikkében szereplő jogorvoslati rendszer keretében elfogadható az először a Törvényszékhez benyújtott kártérítési kereset, noha az előzetes közigazgatási panasz csak az állítólagosan kárt okozó határozat megsemmisítésére irányult, mivel a megsemmisítés iránti kérelem az okozott kár megtérítése iránti kérelmet vonhat maga után (a Törvényszék T-44/93. sz., Saby kontra Bizottság ügyben 1995. július 13-án hozott ítéletének [EBHT-KSZ 1995., I-A-175. és II-541. o.] 28. pontja).

93 Ehhez hasonlóan az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a megtámadott határozat megsemmisítése esetén a késedelmi kamatok iránti kérelem Törvényszék előtti elfogadhatóságához nem szükséges, hogy azt az előzetes közigazgatási panasz kifejezetten megemlítse (a Törvényszék T-4/92. sz., Vardakas kontra Bizottság ügyben 1993. március 30-án hozott ítéletének [EBHT 1993., II-357. o.] 50. pontja; a T-583/93. sz., P kontra Bizottság ügyben 1995. június 8-án hozott ítéletének [EBHT-KSZ 1995., I-A-137. o. és II-433. o.] 50. pontja és a T-271/01. sz., López Cejudo kontra Bizottság ügyben 2002. november 12-én hozott ítélete [EBHT-KSZ 2002., I-A-221. o. és II-1109. o.]).

94 A Közszolgálati Törvényszék által a megtámadott ítélet 90. pontjában tett megállapítással szemben, ezen ítélkezési gyakorlat nem a megsemmisítés iránti eljárások sajátossága, és ez alapján nem vonható le az a következtetés, hogy nem alkalmazható a szigorúan kártérítésre irányuló jogvitákra.

95 Így a szigorúan kártérítésre irányuló keresetre vonatkozó T-84/91. sz., Meskens kontra Parlament ügyben 1992. október 8-án hozott ítélet (EBHT 1992., II-2335. o.) 44. pontjában a Törvényszék megállapította, hogy a tisztviselőnek valamely közigazgatási határozattal okozott vagyoni és nem vagyoni kár megtérítésére irányuló, kártérítési kereset keretében előterjesztett kereseti kérelmeit – azon szabályra tekintettel, amely előírja, hogy az előzetes panasz és a kereset tárgyának azonosnak kell lennie – nem lehet úgy tekinteni, mint amelyek különböznek a panaszban foglalt, egyrészt az e határozat megsemmisítésére irányuló kérelem, másrészt az érintettet ért nem vagyoni kár megtérítésére irányuló kérelemtől. El kell ugyanis ismerni, hogy a sérelmet okozó határozat megsemmisítésére irányuló, a panaszban megfogalmazott kérelem azon vagyoni és nem vagyoni kár megtérítésére irányuló kérelmet vonhat maga után, amelyet e határozat okozhatott.

96 Ezenfelül a fent hivatkozott Sergy kontra Bizottság ügyben hozott ítélet alapjául szolgáló ügyben a Bíróság, miután elutasította a hivatkozott károk közül kettővel szemben a Bizottság által azzal az indokkal felhozott elfogadhatatlansági kifogást, hogy azokat az előzetes közigazgatási panasz nem tartalmazta, emlékeztetett arra, hogy a személyzeti szabályzat 91. cikkének célja, hogy lehetővé tegye és előmozdítsa a tisztviselők vagy az alkalmazottak és az adminisztráció között felmerült viták békés rendezését; hogy e rendelkezésnek viszont nem az a célja, hogy szigorúan és véglegesen korlátok közé szorítsa az esetleges pert megelőző eljárást akkor is, amikor a kereset nem módosítja sem a panasz indokát, sem annak tárgyát; hogy a fellebbező a panaszában, miután kifejtette a kifogásait, arra hivatkozott, hogy a késedelmes visszahelyezése jelentős kárt okozott számára, amelynek ezt követően felsorolta „fő elemeit”; és hogy e feltételek esetén azon további tényezők, amelyekről azt állította, hogy az adminisztrációnak felrótt magatartásban rejlik az indokuk, és amelyek azon kár megtérítésére irányulnak, amely a felperest állítása szerint emiatt érte, a Bíróság mérlegelésének tárgyává tehetők (lásd az ítélet 31–36. pontját).

97 Jóllehet ezen ítélkezési gyakorlat szűk értelemben véve nem a közigazgatási panasz és a kereset közötti összhang szabályára vonatkozik, az azt ösztönző elvek, és így az általa lehetővé tett rugalmasság szintén alkalmazható a kérelem és a panasz közötti „összhang” azon szabályára, amely a szigorúan kártérítési keresetek sajátossága, ahogyan a Bíróság a fenti 86. pontban felidézte.

98 Ezen ítélkezési gyakorlatra és elvekre tekintettel meg kell állapítani, hogy a Közszolgálati Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot a megtámadott ítélet 84–86. pontjában. Ezért helyt kell adni az első fellebbezési jogalapnak, és hatályon kívül kell helyezni a megtámadott ítéletet, amennyiben az helyt adott az Alessandro Missir Mamachi di Lusignanót halála előtt ért *ex haerede* nem vagyoni kár megtérítése iránti kérelem tekintetében a Bizottság által felhozott első elfogadhatatlansági kifogásnak.

99 E hatályon kívül helyezés következményeit az alábbi 104–112. pontban vizsgálja a Törvényszék.

100 A fenti megfontolások összességéből következően a megtámadott ítéletet egészében hatályon kívül kell helyezni anélkül, hogy szükséges lenne a többi fellebbezési jogalapról határozni.

Az elsőfokú keresetről

101 A Bíróság alapokmánya I. melléklete 13. cikke (1) bekezdésének megfelelően, ha a fellebbezés megalapozott, a Törvényszék a Közszolgálati Törvényszék határozatát hatályon kívül helyezi, és a jogvitát érdemben maga dönti el. Amennyiben a per állása az érdemi döntést nem teszi lehetővé, a Törvényszék az ügyet határozathozatalra visszautalja a Közszolgálati Törvényszékhez.

102 Ami először is a fellebbezőt személyében, valamint Alessandro Missir Mamachi di Lusignano jogutódjai ért – mind vagyoni, mind pedig nem vagyoni – személyes kár megtérítése iránti kérelmet illeti, a Közszolgálati Törvényszék, miután megállapította, hogy nincs hatásköre a kereset ezen részét elbírálni, mivel az a Törvényszék hatásköre alá tarozik, a Bíróság alapokmánya I. melléklete 8. cikke (2) bekezdésének megfelelően át kellett volna tennie az ügyet a Törvényszékhez.

103 A per állása e tekintetben lehetővé teszi az érdemi döntést, és ezen kérdés tekintetében át kell tenni a keresetet a Törvényszékhez, hogy azt az EUMSZ 268. cikk és az EUMSZ 340. cikk alapján első fokon eljáró bíróságként elbírálja. Ugyanis nem a Bíróság alapokmánya I. mellékletének 9. cikke alapján eljáró fellebbezési bíróság hivatala bírálja el az ilyen keresetet.

104 Ami másodsorban az Alessandro Missir Mamachi di Lusignanót halála előtt ért *ex haerede* nem vagyoni kár megtérítése iránti kérelmet illeti, a Közszolgálati Törvényszék hatáskörrel rendelkezett annak elbírálására, azonban tévesen utasította el mint a kérelem és a panasz közötti „összhang” szabálya alapján elfogadhatatlant.

105 E tekintetben a Törvényszék úgy ítéli meg a fenti 92–97. pontban felidézett elvek és ítélkezési gyakorlat alapján, hogy – a megtámadott ítéletben szereplő megállapításokkal szemben – a halála előtt Alessandro Missir Mamachi di Lusignanót, valamint a hozzátartozóit ért azon nem vagyoni kár megtérítése iránti kérelem, amelyet állítólagosan ugyanazon kötelezettségszegés okozott, amelyet a fellebbező felrótt a Bizottságnak a 2008. február 25-i levelében, noha először a panaszban kerül kifejezetten ismertetésre, nem módosította az említett levélben megfogalmazott eredeti kártérítési kérelem tárgyát és indokát sem.

106 E tekintetben, jóllehet a Közszolgálati Törvényszék a megtámadott ítélet 88. pontjában kijelentette, hogy „kétségtelen”, hogy e levélben a fellebbező „csak a vagyoni kárának megtérítését igényelte,” és hogy „egyáltalán nem hivatkozott a Közszolgálati Törvényszék előtt felhozott nem vagyoni károkra”, a Törvényszéknek újból értékelnie kell az e levélben szereplő kártérítési kérelem terjedelmét.

107 Márpedig az említett levélben a fellebbező „személyes és kifejezett […] határozatot” kért a Bizottság elnökétől, J.–M. Barrosótól, „a kettős emberölés valamennyi politikai és pénzügyi következményére vonatkozóan”.

108 Konkrétabban, e levél I. részében a fellebbező legelőször is kifejezte egyet nem értését a Bizottság szolgálatai által neki tett javaslatok, különösen az „örökösöknek nyújtandó különböző kártérítések és jogok” összege tekintetében, nyilvánvalóan a személyzeti szabályzatban foglalt árvai ellátásokra utalva itt. E levél II. részében a fellebbező továbbá kifejezetten utalt a marokkói bíróság által nyújtott „nem vagyoni kár megtérítésére”, kiemelve annak nem megfelelő jellegét. Végül e levél III. részében a fellebbező „legalább a megölt tisztviselő éves díjazása 26 évi összegének megfelelő, tehát 2006 (a rabati tragédia időpontja) és 2032 (a tisztviselő nyugdíjba vonulása feltételezett időpontja) között számított kártérítés” megfizetését kérte. Ezzel kapcsolatban továbbá kiemelte, hogy ezen, a Bizottság által a négy kiskorú gyermek számára fizetendő kártérítés „természetesen különbözik” az ugyanezen levél II. részében említett kártérítéstől, vagyis a nem vagyoni kár megtérítésétől, és „kiegészíti” azt.

109 A fellebbező 2008. február 25-i levelének szövegére tekintettel, és a megtámadott ítélet 88. pontjában tett megállapítással szemben meg kell tehát állapítani, hogy az említett levélben szereplő kártérítési kérelemben a fellebbező nem szorítkozott a vagyoni károk megtérítése iránti kérelemre, hanem világos utalást tett a nem vagyoni kárra is.

110 Végezetül a fellebbező azáltal, hogy állásfoglalást kért az intézménytől a kettős emberölés „valamennyi politikai és pénzügyi következményére” vonatkozóan, lényegében a Bizottság azon kötelezettségszegése által okozott teljes kár megtérítését kérte, amely Alessandro Missir Mamachi di Lusignano halálát okozta. Azon körülmény, hogy nem részletezte azonnal ezen teljes kárt azon jogi kategóriák alapján, amelyek bizonyára nem voltak számára ismertek, mint a vagyoni, nem vagyoni vagy egzisztenciális kár, illetve *ex haerede* vagy saját jogon igényelt kár, nem tűnik a pert megelőző közigazgatási eljárás e szakaszában döntőnek, amelynek során az ügyvéd közreműködése nem kötelező, és a kinevezésre jogosult hatóságnak mindenekelőtt a vita békés rendezésének előmozdítására kell törekednie, különösen olyan tragikus körülmények esetén, mint amelyek a jelen ügyben szerepelnek. Mindenesetre így – ahhoz hasonlóan, ahogyan a Bíróság a fent hivatkozott Sergy kontra Bizottság ügyben hozott ítéletben megállapította – meg kell állapítani, hogy a fellebbező a 2008. február 25-i levelének I., II. és III. részében felsorolta azon kár „fő elemeit”, amelynek megtérítését kérte.

111 Emellett a 2008. szeptember 10-i panaszában a fellebbező kellően részletezte a hivatkozott kár különböző elemeit, ideértve azt is, hogy kifejezetten kérte az Alessandro Missir Mamachi di Lusignanót halála előtt ért *ex haerede* nem vagyoni kár megtérítését is.

112 Ebből következik, hogy el kell utasítani a Bizottság által az Alessandro Missir Mamachi di Lusignanót halála előtt ért *ex haerede* nem vagyoni kár megtérítése iránti kérelem tekintetében felhozott első elfogadhatatlansági kifogást.

113 Ami a Bizottság által ugyanezen kérelemmel szemben felhozott többi elfogadhatatlansági kifogást illeti (lásd a megtámadott ítélet 91. pontját), a per állása az érdemi döntést nem teszi lehetővé.

114 E körülmények esetén rendes esetben vissza kellene utalni e kérdést a Közszolgálati Törvényszék elé, hogy az határozzon újra.

115 Hozzá kell azonban fűzni ugyanakkor, hogy ha ilyen visszautalásra kerülne sor, a Közszolgálati Törvényszéknek meg kellene állapítania, hogy ez utóbbi bírósághoz és a Törvényszékhez olyan ügyekben fordultak jelen esetben, amelyek tárgya azonos, vagyis ami a Törvényszéket illeti, a jelen ügyben és a párhuzamos T-494/11. sz. ügyben. A Bíróság alapokmánya I. melléklete 8. cikke (3) bekezdése második albekezdésének megfelelően köteles lenne tehát megállapítania hatáskörének hiányát, hogy az ügyben a Törvényszék járhasson el (lásd továbbá a fenti 75. pontot).

116 Ezen visszautalás azonban értelmetlen lenne, mivel a Közszolgálati Törvényszéknek nem lenne más lehetősége, minthogy a Törvényszék elé utalja az ügyet. Ennek következtében a Bíróság alapokmánya I. melléklete 13. cikke (1) bekezdésének túlzottan megszorító értelmezése mindössze az eljárás teljesen értelmetlen meghosszabbításhoz vezetne (lásd ebben az értelemben analógia útján a Bíróság fenti 72. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatát).

117 E körülmények esetén a kereset ezen részét is a Törvényszékhez kell áttenni, hogy azt az EUMSZ 268. cikk és az EUMSZ 340. cikk alapján első fokon eljáró bíróságként elbírálja.

118 A fentiek összességéből következik, hogy az F-50/09. sz. ügyet egészében a Törvényszékhez kell áttenni.

A költségekről

119 Mivel az ügyet át kell tenni a Törvényszékhez , a jelen fellebbezési eljárás költségeiről jelenleg nem kell határozni.

A fenti indokok alapján

A TÖRVÉNYSZÉK (fellebbezési tanács)

a következőképpen határozott:

1) A Törvényszék hatályon kívül helyezi az Európai Unió Közszolgálati Törvényszéke (első tanács) által az F-50/09. sz., Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság ügyben 2011. május 12-én hozott ítéletet.

2) Az F-50/09. sz. ügyet a Törvényszékhez kell áttenni, hogy azt az EUMSZ 268. cikk és az EUMSZ 340. cikk alapján első fokon eljáró bíróságként elbírálja.

3) A Törvényszék a költségekről jelenleg nem határoz.

Kihirdetve Luxembourgban, a 2014. július 10-i nyilvános ülésen.

Aláírások